

**WEB 1.0'DAN WEB 2.0'A BARIŞ
ve DEMOKRASI PARTİSİ:
2011 GENEL SEÇİMLERİNDE
FACEBOOK KULLANIMINDAN
BİR KESİT**

*Doç. Dr. Günseli BAYRAKTUTAN
Prof. Dr. Mutlu BİNARK
Tuğrul ÇOMU
Gözde İSLAMOĞLU
Burak DOĞU
Yard. Doç. Dr. Aslı Telli AYDEMİR*

ÖZET

Bu çalışmada Türkiye’de 2011 Genel Seçimleri’nde Barış ve Demokrasi Partisi’nin (BDP) web 1.0 uygulaması olan resmi parti web sayfası ile web 2.0 uygulamalarından birisi olan Facebook’u hangi amaçlarla, ne şekilde kullandığı ele alınmaktadır. Bu kapsamda çalışmada önce partinin web 1.0 ortamına ilişkin genel bir değerlendirme yapılmış ardından da partinin resmi Facebook hesabı üzerinde van Dijk’in söylem çözümlemesi yöntemi arayüzde uygulanmış, BDP’nin ideolojisini konumlandığı bağlam, ardyöre ve ilişkiler söylemsel pratikler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. BDP’nin nasıl bir siyasal ortamda seçime girdiğinin kavranması, sosyal medyanın, özellikle Facebook kullanım pratiğinin incelenmesi için gereklidir. Bu nedenle genel seçimler öncesi Kürt siyasi hareketinin görünümü ve temel tartışma konularına da kısaca değinilmiştir ve daha sonra Kürt siyasi hareketi açısından önemli olan günler söylem çözümlemesine tabi tutulmuştur. Bu temelde, partinin Facebook sayfasındaki tartışma konuları listelenerek, bu metinlerde başvurulan alıntılar, referanslar ve bunların siyasi partinin ideolojik görüşüyle ilişkisi ve tutarlılığı ile yurttaşla etkileşimi incelenmiştir. Bu çalışmada söz konusu çözümleme 12 Haziran 2011 seçim günü örneği kapsamında sunulacaktır. Sonuç olarak, Kürt siyasi hareketinin ve parti olarak BDP’nin sosyal medyayı çoğunlukla ana akım medyaya alternatif mecralar olarak kullandığını ve bu anlamda da başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle kimi haberleri ve/veya olayları duyurmak ve yaygınlaştırmak konusunda partinin ve bu çerçevede siyaset yapan Kürt siyasi hareketinin diğer üyelerinin özellikle mecra olarak Facebook’u etkili kullandıkları ve kimi kez de Türkiye’de siyasi partiler kapsamında çok rastlanmayacak biçimde bu mecralar üzerinden kendi gündemlerini de yaratabildiklerini söylelenebilir.

Anahtar Kelimeler: Barış ve Demokrasi Partisi (BDP), Web 1.0, Web 2.0, Facebook, 2011 Genel Seçimleri, Siyasal Kampanyalar, Alternatif Medya

GİRİŞ

Geleneksel siyasal iletişim yöntem ve teknikleriyle kıyaslandığında, sosyal medya ortamları hem örgütsel olarak siyasi partilere ve hem de bireysel düzeyde liderlere, partililere, parti sempatanlarına ve henüz “oy verme” kanaatini oluşturmamış seçmenlere oluşturdukları siyasal iletiler ile (duyuru, açıklama, basın bülteni, siyasal reklâm, afiş, müzik ve ses dosyası gibi) etkileşime girme, katılma/dâhil olma, yayma ve kendi içeriğini üreterek paylaşma açısından birçok olanak sağlamaktadır. Bu olanakların büyük oranda yeni medyanın sahip olduğu dijitallik, etkileşimsellik, kullanıcı türevli içerik yaratımı, hipermetinsellik, yayılım ve sanallık gibi özelliklerden kaynaklandığını söylenebilir (Binark, Löker, 2011: 9-12). Bu çalışmada¹ Türkiye’de 2011 Genel Seçimleri’nde Barış ve Demokrasi Partisi’nin (BDP) web 1.0 uygulaması olan resmi parti web sayfası ile web 2.0 uygulamalarından birisi olan Facebook’u hangi amaçlarla, ne şekilde kullandığı ele alınacaktır. Seçimin gerçekleştiği siyasal atmosferde BDP için özellikle Facebook hesabının alternatif bir mecra rolü oynadığı 12 Haziran 2011² seçim gününden örnek verilerek ortaya konacaktır.

¹ Bu çalışma TÜBİTAK SOBAG tarafından desteklenen 111K263 no’lu “Sosyal Medya Ortamlarının Siyasal İletişim Uygulamaları Açısından İncelenmesi: Türkiye’de 2011 Genel Seçimleri’nde Facebook ve Twitter’ın Siyasi Partiler ve Liderler Tarafından Kullanılması” adlı sosyal bilim projesinden üretilmiştir. Söz konusu araştırma projesi Türkiye’de 2011 Genel Seçimlerinde siyasal partilerin ve siyasal parti liderlerinin siyasal iletişim uzamı olarak Facebook ve Twitter özelinde sosyal medya kullanım pratiklerinin nicel-nitel içerik çözümlemesi ve söylem çözümlemesi çoklu yöntem uygulamasıyla birlikte incelenmesi üzerinedir. Burada yayınlanan kısım ise sadece BDP’nin web 1.0 ortamı ve Facebook ortamı kullanım örüntüsünde bir görüntüyü tartışmaya açmaktadır. Projede tüm partilerin Facebook hesapları nicel-nitel içerik çözümlemesi ile incelenmiştir. Çalışma süresince görülmüştür ki, BDP’nin Facebook hesabının diğer partilere kıyasla özgül bir yanı vardır. Bu nedenle bu kullanım üzerine ayrıca söylem çözümlemesi uygulanmıştır. BDP dışındaki diğer partilerin Facebook hesapları seçim sürecinde özellikle Twitter ortamıyla bütünleşik çalıştığından, belirli bir tarihten itibaren Twitter gönderilerinin bir tekrardan öteye geçmemiştir. Hem yüklenen içerik hem de nicel göstergeler kullanılarak veriye bakıldığında BDP’nin bu mecraı daha belirgin ve amaca yönelik daha etkin kullandığı görülmüştür. Sosyal medya ortamlarının anaakım medyada yer alma konusunda sorunu olan tüm partiler ve siyasal oluşumlar için bu bağlamda etkili ve işlevsel kullanılması olanaklıdır. Bu çalışmada da BDP’nin Facebook kullanım pratiği üzerinde bu gerekçeyle durulmaktadır.

² 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimleri, 34 yıldan sonra Türkiye’nin “erken” yapılmayan ilk genel seçimleridir. 2011 Genel Seçimleri’ne “parti olarak” girmeyen Barış ve Demokrasi Partisi (BDP)’nin öncülüğünde kurulan, 18 siyasal parti ve hareketin oluşturduğu Emek Özgürlük ve Demokrasi Bloğu büyük bir başarıya imza atarak 36 milletvekilini parlamentoya göndermiştir. Geçen dönem TBMM’de 21 milletvekili ile temsil edilen BDP, 2011’de yapılan seçimin sonuçlarına göre vekil sayısını yüzde 50’nin üzerinde artırmıştır. Tunceli’de milletvekili çıkartamayan Blok, 2011 Seçimleri’nde Kars, Ağrı, Adana, Bingöl, Mersin gibi daha önce milletvekili çıkartamadığı illerden birer milletvekili çıkarmıştır. BDP’nin geçen seçimlerde 1 milletvekili çıkardığı Hakkari’den bu kez 3 milletvekili çıkmış, Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Batman, Muş, Siirt, Van gibi illerde ise aday gösterilen tüm isimler seçilme başarası göstermiştir. A. Levent Tüzel, Ahmet Türk, Altan Tan, Aysel Tuğluk, Ertuğrul Kürkçü, Faysal Sa-

2011 Genel Seçimleri ve BDP

2011 Genel Seçimleri süresince sosyal medyada siyasal iletişim süreci kapsamında BDP'nin performansı üzerine bir değerlendirme yapmadan önce, BDP'nin 2011 Genel Seçimlerine hangi koşullarda katıldığına ilişkin durumun altının çizilmesi gereklidir. Bu türden bir değerlendirme bu çalışmanın da savı olan sosyal medya araç ve ortamlarının kimi süreçlerde tıpkı bir alternatif medya ortamı olarak kullanılması durumunu da bir ölçüde açıklayabilir.

BDP tıpkı Kürt sorununun siyasi aktörü olarak ortaya çıkan kendisinden önceki diğer siyasi partiler ve oluşumlar gibi mevcut seçim sistemindeki % 10 barajı nedeniyle, 2011 Genel Seçimleri'ne bağımsız adaylar ile bir grup siyasi parti ve sivil toplum örgütünün katıldığı Emek, Demokrasi ve Özgürlük Bloku (EDÖB) oluşumuyla girmiş, daha sonra Mecliste bir grup oluşturmuştur. BDP, Kürt siyasi hareketine bakıldığında bu yolu izleyen ilk siyasi parti değildir³. Kürt siyasi hareketinin parti olarak siyasetinin temelinde , Cengiz Güneş'e göre, "Kürtlerin Türkiye'de karşı karşıya kaldığı ve marjinalleştirmelerinin temel nedeni olarak görülen mevcut siyasal eşitsizlik ve eşitsiz iktidar ilişkisine karşı koyma ve onu dönüştürme girişimi bulunur" (2013: 284). Bu izlekte geliştirilen demokratik söylem, "Türkiye'de eşitlik ve demokrasi için Kürtlerin taleplerini işçiler, kadınlar, dinsel azınlıklar ve diğer etnik azınlıkların çeşitli demokratik ve eşitlik taleplerinin eşdeğer şekilde dillendirilmesi üzerinden evrenselleştirmeye çalışır" (2013: 286). 2011 Genel Seçimleri'nde BDP'nin sosyal medya dolayımı siyasal iletişim stratejisini değerlendirmek için, Kürt sorunu temelinde partinin ideolojik konumlanışını kısaca açıklamak gerekir.

Fuat Keyman, terör sorunu, bölgesel sorun ve diğer tanımlamalar yerine Kürt Sorunu adlandırmasının sosyolojik olarak daha doğru ve kapsayıcı olduğunu belirtmektedir (2013: 131). Keyman'ı izleyerek, BDP'in parti olarak varoluşunu Kürt sorunu temelinde yerleştirebiliriz. Keyman Kürt sorunu adlandırmasının gerekçesini açıkladığında, hem soruna yönelik hem de mevcut duruma yönelik bir özetleme de yapmaktadır: "Etnik kimliğe dayalı kültürel farklılıkların tanınması talebi ve bu talebin siyasallaşması sürecinde oluşan ve giderek güçlenen etnomilliyetçi tanınma siyaseti ve bu milliyetçilik içinde oluşan şiddete dayalı örgütsel mücadele, sorunun kapsayıcı ve açıklayıcı öğesini kimlik yapmakta, bu da Kürt sorunu adlandırmasını sosyolojik ve kuramsal temelde,

rıyıldız, Gülseren Yıldırım, Gültan Kışanak, Hatip Dicle, Hasip Kaplan, İbrahim Ayhan, Kemal Aktaş, Leyla Zana, Sebahat Tuncel, Selahattin Demirtaş, Selma Irmak, Sırrı Süreyya Önder gibi isimler Blok'un meclise taşıdığı 36 milletvekilinden bazılarıdır. Mardin'den milletvekili seçilen Erol Dora ise Türkiye'de milletvekili seçilen ilk Süryani olmuştur.: <http://secim2011.hurriyet.com.tr/partide-tay.aspx?pid=1> Erişim tarihi: 22 Mayıs 2013.

³ Türkiye'de siyasi parti yapısı içinde Kürt hareketi ve temsili için Cengiz Güneş'in *Türkiye'de Kürt Ulusal Hareketi : Direnişin Söylemi* (2013) adlı çalışmasının 8.bölümüne bakılabilir.

yukarıda bahsettiğimiz diğer adlandırmalardan daha anlamlı kılmaktadır” (2013: 131). Bu bağlamda bir tanımlamayla, Keyman, Kürt sorununun tarihsel ve söylemsel düzeyde kurulmuş olduğunu belirtir ve bu sorun içerisinde kültürel hak ve özgürlükleri dile getiren üç temel aktör olduğunu vurgular; bu üç aktör; “(a) Bu sorundan en fazla acıyı çeken ve kültürel hak ve özgürlük, ekonomik olarak daha iyi yaşam talebinde bulunan Kürt kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları; (b) bu sorunun siyasallaşmasını ağırlıklı olarak etnomilliyetçilik temelinde kuran ve yürüten siyasi aktörler; ve (c) bu sorun temelinde şiddet ve terör yöntemini yaşama geçiren, etnomilliyetçi örgütsel yapı” (2013: 132). BDP bir siyasal parti olarak Keyman’ın sınıflandırmasındaki siyasi aktörler grubuna dâhildir.

Yakın dönemde Kürt siyasi hareketine yönelik yapılmış bir başka çözümlemede M. Zeki Duman, BDP’nin bu hareketteki paradigmatic değişimin temsilcisi olarak, örneğin sivil itaatsizlik⁴ eylemleriyle “... yeni bir dil” geliştirmeye çalıştığını belirtmektedir (2012: 93). Duman’ın vurgusu (2012: 103) bugüne de yansıyan biçimde BDP’nin “yeni bir siyaset” biçimi benimsediğini ve bu şekilde sosyal, ekonomik, politik ve bürokratik hedeflere yöneldiğini göstermektedir. Duman’a göre, sivil itaatsizlik eylemleri ve özellikle yerel yönetimlere ilişkin pratik uygulamalar bu hedeflerin somut görünümüdür. Bu eylemlere örnek olarak gerçekleştirilen etkinliklerden bazıları şöyle sıralanabilir, “demokratik çözüm çadırları” ve Kürtçe hutbe okunması. Duman, BDP’nin sivil itaatsizlik eylemleriyle dikkat çekmeyi amaçladığı sorunları şu şekilde sıralamaktadır: “(a) anadilde eğitim, (b) siyasi tutukluların, özellikle KCK davasından tutuklu veya hükümlü bulunan mahkûmların serbest bırakılması, (c) silahlı kuvvetlerin bölgede sürdürdüğü operasyonları bitirmesi ve (d) seçim barajının kaldırılması” (2012: 105). Duman, Kürtçe’nin hem eğitim hem de resmi dil olarak kullanılması yönündeki BDP’nin talebinin Kürt siyasi hareketinin en önemli belirleyenlerinden biri olduğunu bu noktada belirtmektedir (2012: 105). Duman, 2011 Genel Seçimleri’nde partinin geniş bir seçmen kitlesini hedeflediğini, bu nedenle de birbirinden farklı siyasal kimlik, geçmiş ve geleceğe bağlı, farklı etnik kimliklerden adayların seçilebilecek konumlarda aday gösterildiğini belirtmektedir (2012: 109). Böylece partinin çok kimlikli ve demokratik bir Türkiye partisi olma iddiasını vurguladığı söylenebilir (2012: 109).

Bu noktada Ruşen Çakır’ın 2011 yılında SETA için hazırladığı 12 Eylül’den 12 Haziran’a Siyasi Partiler: Barış ve Demokrasi Partisi isimli rapora değinmekte ve bu raporda özetlenen tarihsel sürecin temel dinamiklerine göz atmakta da yarar vardır. Çakır’ı izleyerek, BDP’nin 12 Haziran Genel Seçimleri’ne nasıl bir ortamda girdiğini anlamak için öne çıkan bazı gelişme ve olayları şu şekilde sıralayabiliriz (2011: 10-14): demokratik açılım, KCK operasyonları ve tasfiye endişesi, İmralı’da

⁴ *Sivil itaatsizlik*, sivil yönetim tarafından uygulanan yasaların özüne uyararak yasalara riayet etmeme, karşı koyma anlamına gelmektedir. Yasaların ya da hükümet politikasının değiştirilmesini hedefleyen, kamuoyu önünde icra edilen (alenî), şiddete dayanmayan, vicdani ancak yasal olmayan politik bir eylemdir (Rawls, 2001: 56).

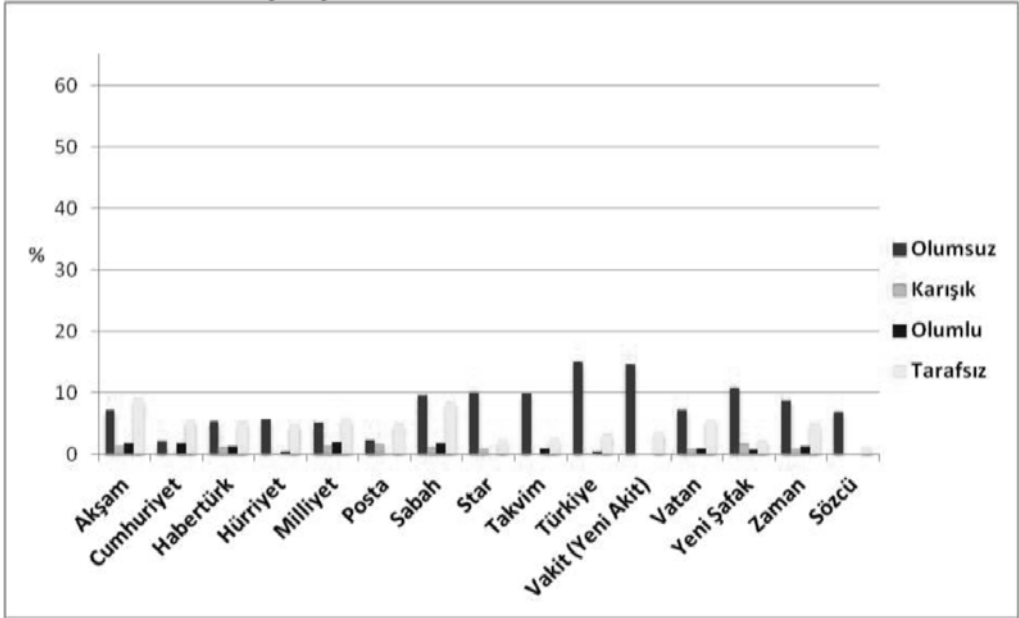
süren görüşmeler, sivil itaatsizlik eylemleri ve din olgusu. Özellikle AKP hükümetinin önce “Kürt açılımı” daha sonra da “demokratik açılım” olarak nitelendirdiği süreç Çakır’ın da vurguladığı üzere, temel politik argümanını Kürt sorunu olarak ortaya koyma ve bu ekseninde oluşturma biçiminde formüle eden BDP için refleks göstermesi gereken ve Çakır’ın tanımlamasıyla “ellerindeki en büyük kozu kaybetme kaygısına” sevk eden gelişmeler olmuştur (2011: 11). Yine bu dönemde seçim kampanyasına etki eden önemli en önemli gelişme KCK (Koma Ciwaken Kürdistan, Kürdistan Topluluklar Birliği) operasyonlarıdır. 2009 yerel seçimlerini müteakip başlayan bu operasyonlar kapsamında çok sayıda BDP’li parti yöneticisi, sivil toplum kuruluşu üye ve yöneticisi ve en önemlisi belediye başkanı tutuklandı (Çakır, 2011: 11-12). Güneş de 23 Mart 2011’de BDP tarafından desteklendiği açıklanan sivil itaatsizlik eylemlerinin (örneğin demokratik çözüm çadırlarının vd.) Kürt sorunu konusunda siyasal çözüm üretme gereksinimini gündeme getirme amacı taşıdığını, Kürtlerin anadilde eğitim hakkını, seçim barajının kaldırılmasını, askeri operasyonların durdurulmasını ve siyasi tutukluların serbest bırakılmasını talep ettiğini belirtmektedir (2013: 324). Ancak 25 Nisan 2011 tarihinde demokratik çözüm çadırları polis tarafından “kamu güvenliğine tehdit oluşturduğu” gerekçesiyle sökülerek, Kürt siyasi hareketinin destekçileri tutuklanmıştır. EDÖP ittifakı ile seçime giren ve bağımsız adayları destekleyen BDP, seçim stratejinde cinsiyet eşitliğinden, daha iyi iş koşulları, kapsamlı anayasal reform ve siyasal uzlaşma gibi konuları seçim kampanyasında gündeme taşımıştır (Güneş, 2013: 325).

Burada yinelemek gerekir ki, BDP’nin nasıl bir siyasal ortamda seçime girdiğinin ve ana akım medyanın BDP’ye yönelik tutumunun kavranması, partinin sosyal medya, özellikle Facebook kullanım pratiğinin öneminin anlaşılması için gereklidir.

Ali Çarkoğlu’nun “2002, 2007 ve 2011 Genel Seçim Kampanyaları Süresince Ulusal Basında Yer Alan Siyasi haberlerin Karşılaştırmalı Analizi” başlıklı TÜBİTAK projesi (2012) Türkiye’de genel seçimlerde seçimleri ilgilendiren tüm haberlere ilişkin geniş bir nicel ve nitel veri tabanı oluşturmuştur. Özellikle 2011 genel seçimlerinde gazete haberleri ve televizyon haberlerinin sistematik karşılaştırılması yapılmış ve partilere ve liderlerine yönelik haberlerdeki tutum/tavır alış ortaya konmuştur. 2011 Genel Seçimlerinde bu araştırma kapsamında incelenen gazetelerde yer alan siyasi haberlerde en çok çerçevelenen konular sırasıyla %13,2 Kürt Sorunu, %4,0 İslam-Laiklik Çatışması, %3,7 Kadınların Temsili, %2,9 AB üyelik konusu ve %1,6 Alevilik konusu olmuştur (2012: 26). Yine araştırmaya göre, 2011 Genel Seçimlerinde parti liderlerine yönelik pozitif tutum Başbakan Recep Tayyip Erdoğan hakkında görülürken, sırasıyla Kemal Kılıçdaroğlu, Selahattin Demirtaş ve Gülten Kışanak ile Devlet Bahçeli hakkında negatif tutum sergileyen haberler üretilmiştir (2012: 35).

Çarkoğlu'nun araştırması, 2002, 2007 ve 2011 Genel Seçimleri'nde sırayla DEHAP/DTP ve BDP'ye karşı her üç seçim yılında da olumsuz haber olduğunu ve bu olumsuz tutumun düzenli olarak arttığını saptamaktadır. Çarkoğlu'na göre özellikle 2011 Genel Seçimlerinde BDP hakkında olumsuz haber sayısında ciddi bir artış yaşanmış bulunmaktadır (2012: 36). Bu araştırmaya göre 2011 Genel Seçimleri'nde BDP'den bahsedilme oranı çok düşüktür ve olumlu haber oranı %2'nin üzerinde değildir (2012: 45, 104). Seçim döneminde TV haberlerinde de BDP ve liderlerine ilişkin olumlu haber oranının olumsuzdan yüksek olduğu bir TV kanalı örneği araştırmada saptanamamıştır. Araştırma kapsamında TV haberleri incelenen oniki TV kanalının hepsinde BDP'ye ilişkin sunum ve çerçevelemedeki olumsuzluk oranının, olumludan daha yüksek olduğu görülmüştür (2012: 105). Şekil 1'de gazetelerin seçimden önceki üç ay boyunca BDP'ye ilişkin sunduğu çerçevedeki tutum net bir şekilde görülmektedir:

Şekil 1. Gazetelerde BDP'ye ilişkin sunulan çerçeve (Çarkoğlu, 2012, s.45)

Bu bulgular ışığında 2011 Genel Seçimlerinde BDP için hem web 1.0 hem de web 2.0 ortamlarının bir alternatif mecra olarak önem taşıdığı söylenebilir.

BDP'nin Web 1.0 Temsili

BDP'nin "http://www.bdp.org.tr" alan adı altında faaliyet gösteren mevcut web sitesi,⁵ partinin kurulduğu 2008 yılında yayın hayatına başlamıştır. Daha önce 1990'ların sonunda bir sivil toplum inisiyatifi olan Barış ve Demokrasi Platformu tarafından kullanılan alan adının düzenlemesiyle oluşturulan site, ilk zamanlarında bu alanı kullanan ancak içerik olarak kayda değer malzeme sunmayan bir görünüm arz etmiştir. Takip eden yıllarda gerek alan adının duraklatılması gerekse yapım aşamasına girmesi nedeniyle sitenin devamlılığı sekteye uğramıştır. Sitenin sunduğu içeriğin nicel ve nitel özellikleriyle bütünlük kazanması ise ancak 2010 yılında gerçekleşmiştir. BDP, sonraki yıl yapılan genel seçimlerde anılan siteyi kullanmıştır. İçeriği itibariyle dolu görünen ancak tasarım estetiği açısından eksikleri olan bu site, seçim sonrasında askıya alınmış ve bu sırada mevcut site için çalışmalara başlanmıştır. Ortaya çıkan site, hem tasarım hem de içerik olarak öncekine kıyasla oldukça farklıdır. Görsel olarak öncekine göre daha iyi yapılandırılmış olmakla birlikte, sitenin içeriğinde değişikliklere gidildiği görülmektedir. Daha önemlisi, mevcut sitede önceki versiyondaki Kürtçe ve İngilizce dil seçenekleri bulunmamaktadır. Burada mevcut sitenin teknik özellikleri değerlendirilecektir.

Ekran görüntüsü Şekil 1'de yer alan mevcut site iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, kullanıcının siteyi ziyaret ettiği ilk anda karşılaştığı alandır. Bu alanda yer alan öğeler şu şekilde sıralanabilir: Üstte parti adı, logosu ve sosyal medya butonlarını içeren banner alanı, altında aşağı açılan menü yapısını takiben içerik kaydırıcı ve öne çıkan paylaşımlar. Kullanıcının kaydırma çubuğunu aşağıya çekmek suretiyle eriştiği ikinci bölümde ise haberlerin yer aldığı modüler bir yapı sunulmuştur. Bu bölüm, aynı zamanda "İnteraktif Menü" ile "Twitter" akışını içeren bir arayüz ile onun altında duyuruları aktarması planlanan ancak henüz aktif olmayan bir modülü içermektedir.

Sitenin en üstündeki banner alanı içinde Facebook, Twitter ve Google+ bağlantıları yer almaktadır. Söz konusu sosyal medya ikonlarının tümü dışarıya bağlantı vermektedir. Ne var ki, Google+ bağlantısı kurulmadığından, yeni bir pencerede BDP ana sayfasına yeniden yönlendirmektedir. Kullanıcı, Facebook bağlantısına tıklayarak "BDP Barış ve Demokrasi Partisi Resmi Sayfası"na ulaşabilmekte, Twitter bağlantısıyla "@BDPgenelmerkez" hesabına erişebilmektedir. Bu arada söz konusu bağlantıların mevcut siteye geçilirken kurulduğunu, genel seçim sırasında kullanılan sitede sosyal medyaya herhangi bir yönlendirmenin bulunmadığını belirtmek gerekir.

⁵ Sitenin popülaritesi, Türkiye'deki diğer siyasi parti sitelerine oranla düşüktür. Alexa verilerine göre, 12.02.2013 tarihi itibariyle sitenin Türkiye trafik sıralamasındaki yeri 39.476'dır.

Şekil 2. BDP Resmi Web Sitesinin Ekran Görüntüsü⁶

Şekil 3. BDP Resmi Web Sitesinin Katmanları, 12.02.2013

⁶ <http://www.bdp.org.tr>, Erişim tarihi: 12 Şubat 2013.

Sitede banner alanının hemen altında menü yapısı sunulmaktadır. Aşağı açılan menü içeriğinde yer alan opsiyonlar şu şekilde kategorize edilebilir:

Tablo 1. bdp.org.tr Menü İçerikleri

<ul style="list-style-type: none">• Ana sayfa<ul style="list-style-type: none">• Parti<ul style="list-style-type: none">○ Tüzük, Program, Kurucu Üyeler, Parti Tarihi, Şehitlerimiz• Yönetim<ul style="list-style-type: none">○ Eş Genel Başkanlar, Parti Meclisi, MYK, Disiplin Kurulu• Örgüt<ul style="list-style-type: none">○ Kadın Meclisi, Komisyonlar, Yurtdışı Temsilcilikler, Danışma Kurulu, Gençlik Merkezi, İl Örgütleri• TBMM Grubu<ul style="list-style-type: none">○ Grup Başkan Vekilleri, Grup Yönetim Kurulu, Blok-BDP Milletvekilleri• Belediyeler• Seçimler<ul style="list-style-type: none">○ 2011 Seçimler• İletişim
--

Menüde sunulan başlıkların büyük kısmında eksikler görülmektedir. Örneğin; Kurucu Üyeler, Parti Tarihi, Şehitlerimiz, Disiplin Kurulu, Kadın Meclisi, Komisyonlar, Yurtdışı Temsilcilikler, Gençlik Merkezi, TBMM Grubu içeriğinin tümü ile 2011 Seçimler içeriğine henüz giriş yapılmamıştır. Yine menüde yer alan iletişim bağlantısı cevap vermemektedir. Web sitesinin ikinci bölümü olarak tasvir edilen alanda çoğunlukla BDP içinden haberler ile basın açıklamaları sunulmaktadır. Her biri görsel eşliğinde ve ayrı kutular içinde verilen bu metinler arasında öne çıkanlar, yukarıdaki alanda içerik kaydırıcıda verilmiştir. Üzerine tıkladığında detaylarına ulaşılabilen haberler paylaşımına açık gibi görünmektedir. Ancak kutuların sağ alt köşesinde yer alan paylaşım ikonları tıklanabilir özellikte değildir. Bir alt bölümde yer alan İnteraktif Menü içeriğinde videolar, foto galeri ve siyaset akademisi ve dosyalar olmak üzere üç ayrı başlık gözlenmektedir. Bunların arasında yalnızca videolar kısmına yükleme yapılmış, diğer başlıklar boş bırakılmıştır. Dolayısıyla, söz konusu menü içeriğinde halihazırda herhangi bir etkileşimli öğeye rastlanmamıştır. Beş yıl önceki sitede etkileşimli bir uygulama olarak gösterilebilecek anket seçeneği yer alırken,

mevcut sitede bu alanın hazırlıksız hâliyle görücüye çıkarılması geriye atılan bir adım olarak değerlendirilebilir. İnteraktif menünün sağ tarafında Twitter bileşeni görülmektedir. @BDPgenelmerkez hesabına bağlı akışın izlenebildiği alanın Twitter özelinde düzenlenmiş olması, BDP'nin bu sosyal ağa attığı önemin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Yukarıda sayılan tamamlanmamış menülerin yanı sıra dil seçeneği ve site haritası da sitenin halihazırdaki temel noksanları arasında gösterilebilir. Dil seçeneği, partinin hitap ettiği kitleler açısından düşünüldüğünde, gereksinim olmaktan öte zorunluluktur. Site haritası ise, arama motorlarının verdiği sonuçları doğrudan etkilemekle birlikte, arama motoru optimizasyonu için önem arz eder. Ayrıca, sitenin bağlantılarını ortaya koyması ve kullanıcıyı yönlendirmesi bakımından da gereklidir. Özellikle, bdp.org.tr gibi arama kutusunun bulunmadığı bir sitede, site haritası zamanla miktarı artan içeriğe ulaşmada yol gösterici olabilir.

Öte yandan, iletişim kanalının kapalı olması da sitenin başlıca noksanlarından biridir. Menüdeki iletişim butonu aktif değildir. Sitede seçmenin doğrudan iletişim kurabilmesi için halihazırda verilen tek seçenek sayfa altında yer alan adres, telefon ve faks bilgisidir. Bu alanda bir de "basın yayın" adıyla gmail hesabından bir e-posta yer almaktadır.

Özetlersek, BDP web sitesinin tasarımı işlevsellik ve görsel estetik açısından önemli eksiklere sahiptir. Etkileşim konusundaki yeterliliği de ayrıca sorgulanabilir. Bu anlamda revize edilen yapının, önceliklere göre daha güçlü olmakla birlikte, yeni nesil web ortamına uygun olmadığı henüz ilk bakışta anlaşılmaktadır. İçi boş bırakılan menü yapılarında bu alanların gelecekte tamamlanacağına dair herhangi bir ibare yoktur. Zaten günümüz web ortamında hazırlığı tamamlanmayan içerik için alan yaratmak profesyonel olarak addedilmemektedir. Ayrıca, İnteraktif Menü'de kullanılan görsellerin oransal ölçülerinin deformasyona uğratıldığını ve bunun da profesyonel bir uygulamanın sonucu olmadığını belirtmek gerekir. Yine görseller konusunda bunların arama motorlarına göre optimize edilmediğine değinmek gerekir. Diğer taraftan sitenin omurgasını oluşturan bağlantı adreslerinde bu husus dikkate alınmıştır. Kelimeler arası boşluk ve Türkçe karakter kullanımına dikkat edilmiştir. Farklı tarayıcılara cevap veren sitenin mobil versiyonunun bulunmaması da içinde bulunduğumuz dönem itibarıyla yetersizlik teşkil etmektedir. BDP'nin web 1.0 ortamındaki bu temsiliyeti sonuç olarak durağan bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

BDP ve Sosyal Medya

BDP'nin sosyal medya kullanımının amaçlarını ve biçimlerini anlamak adına BDP milletvekilleri Ertuğrul Kürkçü ve Hasip Kaplan ile yapılan yüzyüze ve e-posta

görüşmeleri⁷ oldukça yararlı olmuştur. Bu bağlamda, her iki siyasetçinin farklı görünüm ve kullanım pratikleri sergilediğini belirtmek gerekmektedir. Kürkçü, gazetecilik formasyonuna sahip biri olarak mecranın etkisini önemsemekte ve mecrayı daha kişisel bir kullanım alanı olmaktan öte kendi ifadesiyle “genel ilgiye değecek” aktarımların yapılabileceği bir araç olarak görmektedir:

“...burada eğer 140 keli- byte içinde derdinizi ifade etmeniz gerekince, bu aslında bizim gazetecilikte genel olarak spot yaratma/ kurma için kullandığımız gibi dili kullanmadığımız zaman etkin olarak kullanan bir format. O yüzden buna uymak tabii daha kolay oluyor. Fakat ben şöyle diyebilirim, ben ilk başta aslında bu twitteri daha çok bir size bakanlarla sizin aranızdaki bir şahsi temas olarak değerlendiriyordum. Öyle bir dönem oldu, fakat hem bununla başa çıkılamayacağını, hem de twitter kullanıcılarının aslında twitter hesaplarını böyle izlemediklerini gördüm. Hatta ben aslında Twitter’ın tersine çevrilmesi olarak da düşünüyorum genel olarak, Türkiye’deki çok kişinin kullanımını. Burası bir özlü sözler listesi gibi değerlendirildi. Her gün bir vecize yumurtlamak ve her gün vecize yumurtlamayan, yani burayı telefon gibi veya e-mail mesajı gibi kullananlara da yani şeyler... Yani tuhaf, yani Twitter’ı kirletiyor. Battıklarını görüyorum ben, ikisinin arasında bir yol izlemeye çalışıyorum. Birincisi bu şahsi temas kuranların çoğu iyi niyetli değiller, yani önce bir laf atmak, ondan sonra bunun arkasından size küfretmek için bunu kullanıyorlar. İlk önce onlarla ağız dalaşına giriyordum, fakat artık onları blok ediyorum. Onlarla görüşmeme yolunu seçiyorum. Mümkün mertebe, bana sorulan doğru sorulara cevap vermeyi, ya da yaptığımız etkinliklerden ki herkes seçmen, seçmenleri haberdar etmeyi ama burayı bir ne diyelim, bir şahsi propaganda alanına çevirmeden, aslında genel ilgiye değecek olan şeyleri buradan aktarmayı seçiyorum. Benim şimdilik yapabildiğim o.” (Ertuğrul Kürkçü, 22 Kasım 2012 tarihli yüz yüze görüşme)

Mecranın bir tür haber yayma özelliğinin sıklıkla vurgulanması, özellikle BDP gibi ana akım medyayı bu anlamda etkili kullanma olanağı ol(a)mayan siyasi partiler için de haber yayma özelliğinin önemli ve etkili bir araç olduğunun altını çizmektedir.

“Anında haber verilemeyecek pek çok etkinliğe hem fotoğraf çekiyorum, veya hem de bir iki söz aktarıyorum burda, ama bunlar şeyler işte, şu an herhalde 72 000 izleyici var, bunların ne kadarı aktif onu da bilmiyorum, yarısı o kadar aktiftir herhalde, 30-35 000 kişi anında haber geçince onlar da başka 5-10 000 kişilere geçerlerse neredeyse bir yaygın gazete kadar çok haber hızlı ulaşıyor. Yani bu açıdan da diyebilirim ki bir yandan da gazetecilik yapıyorum aslında.” (Ertuğrul Kürkçü, 22 Kasım 2012 tarihli yüz yüze görüşme)

⁷ Ertuğrul Kürkçü ile 22 Kasım 2012 tarihinde TBMM’de yüz yüze, Hasip Kaplan ile ise 16 Ocak 2013 tarihinde e-posta dolaylı görüşme yapılmıştır.

Kürkçü BDP çatısı altında siyaset yapan milletvekillerinin kurumsal hesapla karşılaştırıldığında, Twitter'i daha etkili kullandıklarını belirtmektedir. Ayrıca takipçi sayısı çok olan milletvekilleri BDP'nin kurumsal hesabını retweet yaparak bu hesabı da görünür kılmaktadır. Burada sosyal medya ortamlarının yapısal özelliklerinin ve kullanım amacının iyi analiz edilmesi gerektiğini vurgulamak gerekir. Twitter daha kişisel bir mecra olarak kurumsal bir hesaptan daha ziyade milletvekillerinin bireysel kullanımlarına daha uygun bir mecradır. Oysa BDP'nin kurumsal Facebook hesabı bu anlamda daha güçlü bir kullanım görüntüsü/izlenimi vermektedir. Bu anlamda kurumsal kullanımlar ve hesaplar açısından Facebook'un platform ve arayüzey bağlamında (örneğin grupların kurulması, sayfaların oluşturulması vb., moderatör uygulaması gibi seçenekler) daha etkili ve elverişli olduğunu ifade edebiliriz. Kürkçü'yle yapılan görüşmeden de partinin Facebook sayfasının tamamen parti inisiyatifince yönetildiğini öğrenilmiştir.

Şekil 4. BDP Resmi Facebook Sayfası

BDP özelinde vurgulanması gereken bir diğer husus da, BDP hesaplarının ve BDP milletvekillerinin sosyal medya kullanımlarının sadece yurttaş ve siyasetçi etkileşimini içermediğini ayrıca Kürt siyasi hareketinin diğer önemli aktörleriyle de iletişim ve etkileşimi mümkün kıldığıdır. Sadece diğer aktörlerle değil parti içi

örgütsel iletişimin de önemli bir aracı olarak sosyal medya görece ucuz, etkili, zaman ve mekân kısıtı olmadan kullanılabilecek önemli bir araçtır.

Tablo 2. Beğenen Sayıları

Parti	Hesap	Hesap Yönetimi	Beğenen Sayısı
BDP	BDP BARIŞ VE DEMOK-RASI PARTİSİ	Sosyal medya uzmanı	113.707
Bağımsız	A. Levent Tüzel	Kendisi	8.375
Bağımsız	Ertuğrul Kürkçü	Sosyal medya uzmanı	25.006

Görüşmemizde hem Kürkçü hem de Kaplan sosyal medyanın gündem oluşturmaya yönelik etkisini vurgulamışlardır. Sosyal medya hem geçmişe yönelik olarak bir tür yeniden canlandırma (reanimasyon) işlevi görmekte hem de anlık görünür olmayan önemli başlıkları siyasi aktörlerin gündemine hızla getirebilme olanağı sağlamaktadır. Her iki siyasetçi de bu konuda Uludere/Roboski olayını⁸ örnek göstermektedirler.

“Ana akım medyada siyaset dışında gündemi belirleme imkanı veriyor. Örneğin Roboski katliamını gece 02.00’de paylaşmışım.” (Hasip Kaplan, 16 Ocak 2013 tarihli e-posta görüşmesi)

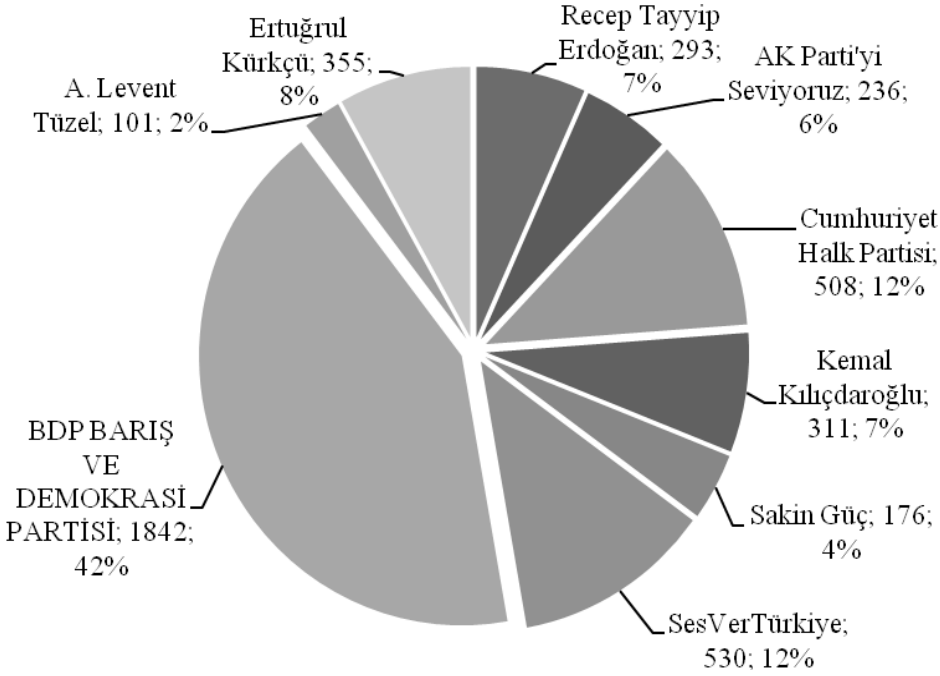
Dağhan Irak ve Onur Yazıcıoğlu da sosyal medyanın politik gündeme etkisi konusunda en belirgin olayın Uludere olayı olduğunu ifade etmektedirler: “Sosyal medyanın politik gündemini incelediğimiz zaman dilimi içerisinde, gündemin tamamen sosyal medya tarafından oluşturulduğu ve medyanın buna zamanla uyum göstermek zorunda kaldığı en önemli (belki de tek) olay, Uludere Olayı’ydı” (2012: 84). Araştırmacılara göre, bu olayın gösterdiği bir başka görünüm de şu şekildedir: “anaakım siyasetin içindeki partileri destekleyen sosyal medya kullanıcıları kendi taraflarının tepki vermekte gecikmesi halinde ilgili konuda ülkenin hâkim kodlarına göre yorum yapıyorlar” (2012: 87). Dolayısıyla, sosyal medya hesaplarında anaakım siyaset ve anaakım medya gündeminden farklı bir gündem yaratmak ve bu gündemi yaymak olasıdır, ancak bu olanak tepkiselliğin kanalize edilmesi ve hızın kullanımıyla doğru orantılıdır.

⁸ Konuyla ilgili detaylı bilgi için bakınız: https://tr.wikipedia.org/wiki/Uludere_olay%C4%B1 Erişim tarihi: 22 Mayıs 2013.

12 Haziran 2011 Tarihinde BDP'nin Facebook Hesabındaki Söylemsel Pratikler

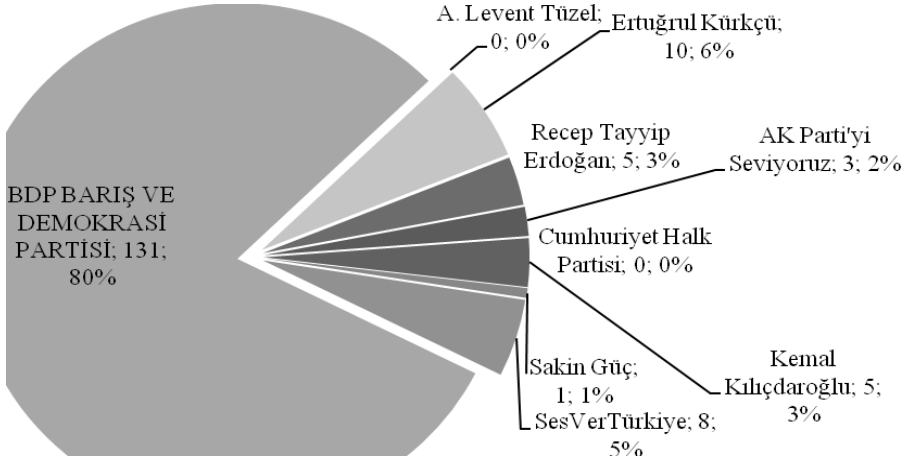
Proje kapsamında incelenen partilerin tüm hesaplarının incelenen dönemde (1 Nisan 2011-30 Haziran 2011) paylaşılan gönderilerin sayısı ve dağılımı aşağıdaki gibidir (Şekil 5):

Şekil 5. İncelenen hesapların 1 Nisan 2011-30 Haziran 2011 tarihleri arasındaki gönderi sayısı

Örnekleme yer alan hesaplar arasında, BDP 1842 gönderi ile Facebook'u en yoğun kullanan parti olmuştur. Diğer hesaplardan gönderilen örneklem dönemindeki gönderi sayıları Recep Tayyip Erdoğan için 293, AK Parti'yi Seviyoruz için 236, Cumhuriyet Halk Partisi için 508, Kemal Kılıçdaroğlu için 311, Sakin Güç için 176, Ses Ver Türkiye için 530, A. Levent Tüzel için 101 ve Ertuğrul Kürkçü için 355'tir. CHP hesapları arasında en yoğun kullanımı gerçekleştirmiş hesap, "Cumhuriyet Halk Partisi" isimli resmi hesaptır. Bu hesaptan yapılan gönderiler, diğer CHP hesaplarına kıyasla çok daha fazladır. Seçim günü tüm partilerin hesaplarındaki gönderi sayısı ise Şekil 6'da görülebilir.

Şekil 6. İncelenen hesapların 12 Haziran 2011 günü gönderi sayıları dağılımı

Görüldüğü üzere, resmi Facebook hesabında BDP, diğer partilere kıyasla en fazla gönderi paylaşan parti olmuştur. Burada yalnızca 1 Nisan-12 Haziran 2011 tarihleri arasında kayıtlanan BDP kurumsal Facebook hesabından 12 Haziran tarihli gönderilerin söylem çözümlemesine yer verilecektir. van Dijk'a göre de söylem, konuşmaya dayalı etkileşim, yazılı metin, işaretler, kaplamalar, tipografik düzen, imgeler ve anlamlandırmanın diğer semiyotik veya multimedya boyutlarını içeren bir iletişim etkinliğidir (akt. Meyer, 2001: 20) olarak tanımlanır.

Söylem çözümlemesini daha çok haberler üzerine gerçekleştiren van Dijk, haberleri bir tür (genre) olarak değil, bir söylem olarak ele alır ve toplumdaki egemen söylemlerin bir ürünü olarak görür (İnal, 1996: 67). Bu nedenle iktidar ve tahakküm ilişkilerini çözümlemek amacıyla van Dijk, söylem çözümlemesini makro ve mikro olmak üzere iki yapı üzerinden gerçekleştirir (Durna, Kubilay, 2010: 68). Makro yapılar, tematik ve şematik analiz olmak üzere iki boyutta ele alınır. Tematik analiz, haber başlıkları (üst başlık, başlık, alt başlık), haber girişi ve spotlar üzerine uygulanır. Haberin tematik yapısı, içeriğin anlamıyla ilgili bilgileri ortaya koyar. Bu noktada, başlıkların birbirleriyle ve haber metniyle olan ilişkisi sorgulanır (İnceoğlu, Çomak, 2009: 31). Tematik analiz, bir söylemin birden fazla temadan oluşabilmesiyle bağlantılı bir biçimde yapılır. Tematik analiz kapsamındaki alanlarda enformasyon eksiltimi, genelleştirme ve kurgulamaya bakılabilir. Enformasyon eksiltimi, özellikle başlıklarda, yer, dönem ya da zaman gibi bilgilerin verilmemesidir. Genelleştirme, özne veya nesnelerin kategorilerine

indirgenmesi olarak tanımlanabilmektedir. Kurgulama ise, genelleştirmeye benzemekle birlikte özne veya nesnelere ziyade eylemlere yöneliktir (Özer, 2009: 93-94). Şematik analiz ise durum ve yorumlarla ilgilenir. Şematik analiz kapsamında incelenen unsurlar, arka plan bilgisi, bağlamsal bilgi, olayın gerçekleştiği ve haberin verildiği tarihler, sonuçlar ve haber kaynaklarıdır. Durum bölümünde, incelenen hikâye örgüsüdür. Durumla ilgili verilen bilginin eksiksiz olup olmadığına bakılarak ortaya çıkmış olayın işleniş biçimi ve sonuçları incelenir. Arka plan bilgisinin verilmesiyle, olayın toplumsal ve politik yönü ortaya konulabilir. Şematik yapının diğer alanı olan yorum bölümünde ise, haber kaynakları ile haberdeki olayın taraflarının sözlü tepkileri incelenir (van Dijk, 1988a; 1988b; akt. Durna, Kubilay, 2010: 68). Mikro yapılar kapsamında cümle ve kelimeler incelenmektedir. Cümlelerde, basit ya da karmaşık olma durumu, aktif ya da pasif olarak kurulmuş olması, zamansal fiil çekimi gibi unsurlara bakılmaktadır (İnceoğlu, Çomak, 2009: 31-32). Ardışık cümlelerin birbirleriyle olan ilişkileri bölgesel uyum olarak değerlendirilmektedir. “Nedensel ilişkide cümle içinde nedensel bağlar aranmaktadır; işlevsel ilişkide genel ifadede bir cümlenin açılımının bir sonraki cümlede yer alıp almadığı kontrol edilmektedir. Bunlarda uygun anlatım, özetleme, zıtlık ve örnekleme yapıları yapılmadığına bakılmaktadır... Kavramsal/referansal ilişkilerde ise, bir cümlede yer alan bir kavramla sonraki cümle arasındaki ‘kayıp bağlar’ın kurulup kurulmadığına bakılmaktadır” (Özer, 2009: 91). Sözcük ve kalıp seçimleri toplumsal aktörler hakkındaki inanç ve ideolojileri yansıtabildikleri için ideolojik yapılanmayı göstermeleri bakımından önem taşımaktadır (van Dijk’tan akt. Özer, 2009: 92). Mikro yapı çözümlemesinde ayrıca haber retoriği incelenir. Retorik kapsamında fotoğraf, resim, rakamsal veriler ve uzman veya tanıklardan yapılan alıntılar ile haber inandırıcılığı incelenmektedir. Belirtmek gerekir ki fotoğraf, hem retorik analiz arasında yer almaktadır, hem de tematik analizde ele alınabilmektedir (Özer, 2009: 91-97).

Çalışmada van Dijk’in söylem çözümlemesi yöntemi Facebook arayüzüne uygulanmış, BDP’nin ideolojisini konumlandığı bağlam, ardyöre ve ilişkiler söylemsel pratikler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. BDP’nin Facebook resmi parti sayfasında yapılan uygulamada ise şu hususlara dikkat edilmiştir: Partinin Facebook sayfasındaki tartışma konuları listelenerek, bu metinlerde başvurulan alıntılar, referanslar ve bunların siyasi partinin ideolojik görüşüyle ilişkisi ve tutarlılığı ile yurttaşla etkileşimi incelenmiştir. Bu çerçevede Eser Aygül’ün Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği (2013) adlı yüksek lisans tezinde geliştirdiği Facebook ortamında söylem çözümlemesi şablonundan faydalanılmıştır (Tablo 3). Burada, partinin 12 Haziran 2011 tarihli Facebook kullanımından bir kesit değerlendirilecektir.

Tablo 3. Facebook Ortamında Söylem Analizi Uygulama Modeli (Aygül, 2013: 116)

<p>A. Makro Yapı</p> <p>1. Tematik Yapı</p> <p>a. Grup sayfasının adı</p> <p>b. Grup sayfası tanımı (description)</p> <p>c. Grup sayfasının profil görseli (fotoğraf)</p> <p>2. Şematik Yapı</p> <p>a. Durum tanımı</p> <p>1. Gönderinin anlatım dili</p> <p>2. Ardaalan Bilgisi (Önceki olay da dahil)</p> <p>3. Bağlam Bilgisi</p> <p>B. Mikro Yapı</p> <p>1. Sentaktik Çözümleme</p> <p>a. Cümle yapılarının aktif ya da pasif olması</p> <p>b. Cümle yapılarının basit ya da karmaşık olması</p> <p>2. Bölgesel Uyum</p> <p>a. Nedensel ilişki</p> <p>b İşlevsel İlişki</p> <p>c. Referansal ilişki</p> <p>3. Kelime Seçimleri</p> <p>(metafor, metonimi, yan anlam, düz değişmece, vb.)</p> <p>4. Retorik</p> <p>a. Görsel/ler (grup tarafından paylaşılan fotoğraflar).</p> <p>b. İnanıdırıcı bilgiler</p>
--

İlk olarak makro yapı temelinde, BDP'nin Facebook sayfasından 12 Haziran 2011 itibariyle gönderilen tüm tweetlerin kayıtlarından tematik bir gruplandırma

yapılmıştır. Bu gruplandırma şu şekildedir: bağımsız adaylar için oy çağrısı, EDÖB vurgulu içerik, sandık bazında seçim sonuçları, milletvekili seçilenler ve oranları, seçim zaferi, kutlamalar ve olaylar, seçim yolsuzlukları, seçim hayal kırıklıkları. 12 Haziran'da genel seçimler gerçekleştiğinden, sandık başında yer alan destekçilerin bildirimleri aracılığıyla sandık bazlı anında paylaşılan sonuçlarla ilgili gönderilerin en fazla olduğu saptanmıştır. Seçim günü yapılan toplam 134 gönderinin 67'si sandık bazında alınan oyları ve kazanılan milletvekili sayılarını, 10'u isim bazında seçilen milletvekillerini, biriyse isim-il bazında oy oranlarını içeren gayriresmi sonuçları içermektedir. Bunun dışında bağımsız adaylar için oy çağrısında bulunan 24 gönderi, seçim zaferi, kutlamaları ve çıkan olayları içeren 9 gönderi, EDÖB vurgulu 8 gönderi, seçim yolsuzluklarını işleyen 5 gönderi ve seçim hayal kırıklıklarını yansıtan 2 gönderi bulunmaktadır. Bu gönderilerde Kürtlere yönelik her türlü baskı ve ötekileştirilmeden uzak eşit yurttaşlık, insan haklarına saygılı bir toplum kurgusu talep edilmektedir. Bu taleplerin seçim günü potansiyel seçmene hatırlatılması oyların yönlendirilmesi açısından önemlidir.

<u>Gönderi Tarih ve Saati</u>	<u>Gönderi</u>	<u>Beğeni Sayısı</u>	<u>Yorum Sayısı</u>
12.06.2011 00:04	Baskıya maruz kalmadan, ötekileştirilmeden yaşamak, her insanın hakkı olduğu için, eşit bir toplum için, barış için oyum blok adaylarına!	112	13

EDÖB vurgulu bir içerik şu şekildedir:

Yukarıdaki gönderinin mikro yapısı ele alındığında, gönderilere sentaktik açıdan bakıldığında, gönderilerdeki cümleler çatı bakımından aktif ve etkin bir yapıya sahiptir. Gönderilerdeki bölgesel uyum Bloka oy vermeye çağrı niteliğinde yapılan gönderilerle uyum içindedir. Beğeni sayısı bunun kanıtıdır. Eşitlikçi, barışçıl, insan haklarına saygılı toplum vurgusu ancak baskı ve ötekileştirilmeden uzaklaştıkça gerçekleşeceğinden, bu bağlamda diğer gönderilerle de referansal ilişki kurulmuştur. Kelime seçimlerinde ise, baskı ve ötekileştirilme, Kürt kökenli yurttaşların süregelen sorunları olarak EDÖB'ün gündeminde yer aldığından, seçim gününde bu soruna gönderme yapan kelimeler tercih edilmiştir. Gönderilerin retorisi ele alındığında ise, gönderilerde bütünlüklü bir neden-sonuç ilişkisi kurularak ve birinci tekil şahıs kullanılarak, baskı ve ötekileştirmeye maruz kalmak istemeyen eşitlik, barış ve hakları talep eden yurttaşlara vurgu yapılarak, inandırıcılık arttırılmaktadır. Birinci tekil şahıs kişisel deneyim

<u>Gönderi</u> <u>Tarih ve</u> <u>Saati</u>	<u>Gönderi</u>	<u>Beğeni Sayısı</u>	<u>Yorum Sayısı</u>
12.06.2011 00:08	Kırılan kolun, dökülen dişin, küçük düşürülen onurun hesabını sormak için oyum blok adaylarına!	164	17
12.06.2011 00:09	Taş atan küçücük çocukların özgürlüğü için, cumartesi annelerinin acılarına tercüman olmak için, Şerzan Kurt için oyum blok adaylarına!	177	13
12.06.2011 00:11	Bu ülkede kürt sorunu var,bu ülkede bir baş örtüsü sorunu var,bu ülkede bir alevi sorunu var çözümü için oyum blok adaylarına!(aryan)	175	46
12.06.2011 00:14	Secimden başarıyla çıkıp ,secimden sonra çatı partisiyle daha kitlesel yarımlar için oyum blok adayların!	142	25
12.06.2011 00:18	Demirtaş: Bağımsız adayın olmadığı yerde oylar Emek Partisi'ne	173	61
12.06.2011 00:28	Endişeli bakışları yok etmek ve gülümsetmek için oylar bağımsız blog adaylarına	141	31

paylaşımına işaret ettiğinden, Facebook takipçileri tarafından tercih edilen ve özdeşlik kurulabilen, daha çok beğeni alıp paylaşılan özelliğe sahiptir. Örneğin:

12 Haziran 2011 saat 00:04'teki gönderiden yola çıkarak saat 00:08-00:28 arasındaki gönderilerin de EDÖB'e seçim gününde son oy çağrısı niteliğinde olduğu görülmektedir. Kürt kökenli yurttaşların hakları temelinde oluşturulan politik hedefler ve bu hedeflerde yansıtılan kavramlar gönderilerin temelini oluşturmaktadır. Ancak saat 00:11'deki gönderide ülkedeki Kürt sorununa ek olarak başörtüsü sorunu ile Alevilere yönelik ayrımcılık sorununa da gönderme yapılmaktadır. Bu bağlamda, EDÖB kendini toplumun baskı gören ve insan olmaktan kaynaklanan temel haklarından yararlanamayan kesimlerine hitap eden bir şemsiye oluşum olarak konumlandırmaktadır. Birbirini izleyen bu

gönderilerde ayrıca Urfa'da 2009'da yapılan gösteriler sırasında taş atan çocuklar⁹ ve onların özgürlükleri konusuna da işaret edilmektedir.

Kelime seçimlerine bakıldığında "Kırılan kol, dökülen diş, düşürülen onur", "Cumartesi annelerinin acılarına tercüman olmak", "endişeli bakışları yok etmek" gibi daha olumsuz olaylara vurgu yapılarak, bu olumsuzlukların giderilmesi için çatı partisinin, şemsiye oluşumun EDÖB olduğu üzerinde durulmaktadır. Ayrıca gönderiler arasında Demirtaş'ın, bağımsız aday olmayan bölgelerde Emek Partisi'ne oy çağrısı da oldukça yüksek beğeni toplamıştır (173 beğeni). Birinci tekil şahıs kullanılan, aktif yapıda, basit cümleler yanında dolaylı ve kitlelere seslenen ünlem cümleleri de gönderiler arasında yer almaktadır. Facebook hesabındaki gönderilerde genel olarak net bir üslup kullanılmış, ancak inandırıcılığı artıran herhangi bir veri ya da bağlantıdan yararlanılmamıştır. Hiç kuşkusuz, sosyal medya ortamlarının gerek BDP gerekse bağımsız adaylar¹⁰ tarafından kendi siyasetlerini duyurma, seçmenleriyle ve sempatanlarla etkileşime girme alanları olarak giderek daha etkili ve yoğun kullanacağı söylemek yanlış olmayacaktır.

GENEL DEĞERLENDİRME

*Her Mirov Mîmarê Dîvarê Xwe'ye...
Herkes Kendi Duvarı'nın Mimarıdır...
Ahmedê Xanê*

BDP Barış ve Demokrasi Partisi Facebook Hesabı, 8 Haziran 2011, 18;42¹¹

Sonuç olarak, Kürt siyasi hareketinin ve parti olarak BDP'nin sosyal medya ortamlarını çoğunlukla ana akım medyaya alternatif mecralar olarak kullandığını ve bu anlamda da başarılı olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle kimi haberleri ve/veya olayları duyurmak ve yaygınlaştırmak konusunda partinin ve bu çerçevede siyaset yapan Kürt siyasi hareketinin üyelerinin özellikle mecra olarak Facebook'u etkili kullandıkları ve kimi kez de Türkiye'de siyasi partiler kapsamında çok rastlanmayacak biçimde kendi gündemlerini de yaratabildiklerini söyleyebiliriz.

BDP ve EDÖB için siyasi gündemin kilit noktaları olan anayasal haklar, anadilde eğitim hakkı, sivil itaatsizlik, KCK tutuklamaları ve demokratik çözüm

⁹ <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetaV3&ArticleID=981947&CategoryID=77>

¹⁰ 111K263 no'lu TÜBİTAK SOBAG araştırma projesi kapsamında 2011 Genel Seçimlerinde bağımsız adayların Twitter kullanım pratikleri de incelenmiş olup, bağımsız adayların bu mecrayı seçmenlerle daha fazla diyalog içinde kullandıkları saptanmıştır.

¹¹ Bu gönderi, Facebook duvarından doğrudan alıntılanmıştır; kayıtlanma tarihinde 105 beğeni, 6 yorum almıştır.

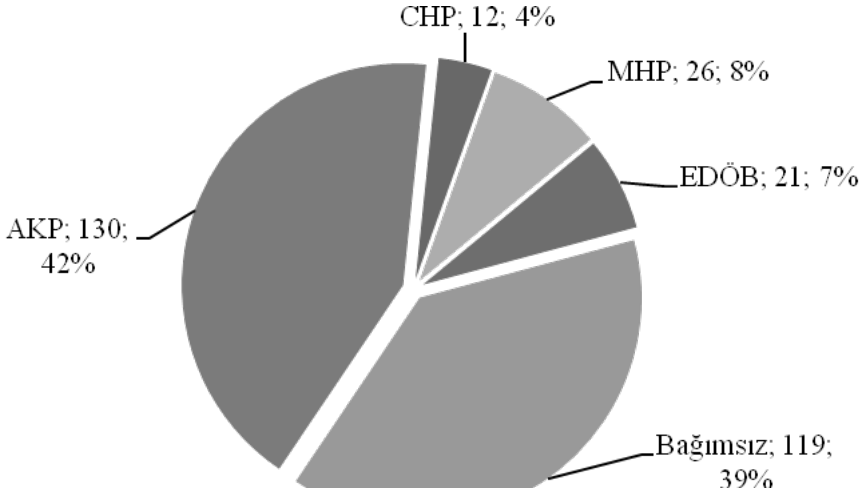
çadırları, Facebook arayüzünde hesabı yönetenlerin yönlendirmesi ve ideolojik tabanın beklentileri nedeniyle en fazla paylaşılan ve yorum alan temalardır.

D.C.W. Murti (2013) "Klavye Aktivizminin Siyasi Partiye Dönüşümü: Endonezya'da Sosyal Medya Aktivizmi, Yurttaşlık ve Demokrasi Dinamiklerini Anlamak" başlıklı makalesinde, Facebook bağlantısının bir grubun siyasi parti kurması sürecinde ve özellikle başkanlık adaylarının desteklenmesi konusunda destek sağladığını vurgulamaktadır. Facebook üyelerinin gönderi arşivlerinin analizi sonucunda demokrasiyi kolaylaştırmada arayüzün 5 işlevi üzerinde durulmuştur: kamuoyu tarafından savunma, siyasi destek, lidere sadakat, yaratıcı üretim ve karşı şüphe uyandırma. E.B.Breese'in kamusal alanlar bütünündeki çalışmasını (2011) kullanan araştırma, toplumsal hareketlerin klikativizmden 'gerçek' aktivizme evrildiğini ve sivil alandan siyasi alana yöneldiğini göstermektedir. Araştırma, aynı zamanda, sohbet havasında geçen siyasi alandaki yurttaş katılımının gelişmekte olan ülke bağlamında ve güvenlik sözkonusu olduğunda değişim potansiyeli taşıdığını önermektedir. BDP resmi Facebook sayfası özelindeki Nisan-Haziran 2011 tarihlerindeki kullanım pratikleri düşünüldüğünde, yukarıda sözü edilen kategorik işlevlerden "lidere sadakat" dışındaki işlevlerin geçerli olduğu söylenebilir. Bu işlev, BDP, lider hegemonyasının hüküm sürdüğü bir parti olmadığından, kuruluş ve siyasi mobilizasyon sürecinde rol oynamamıştır. Kürt sorunlarına ilişkin, özellikle anadilde eğitim hakkı ve anayasal haklar temelinde arayüzün kamuoyu tarafından savunma rolüyle öne çıktığı görülmektedir. Siyasi destek rolü ise özellikle sivil itaatsizlik alanında ve sandığa çağrı, oy desteği temalarında öne çıkmaktadır. Yaratıcı üretim sınırlı olmakla birlikte, gönüllüler tarafından hazırlanan bazı video klipler ya da şiirler/özdeyişler bu kategoriye girebilir. Bu üretimlerin paylaşım sayısı ve yapılan yorumların, parti etkinliklerine (miting, söyleşiler, geziler vs.) yapılan yorumlardan ve paylaşımlardan daha etkili siyasi mobilizasyon etkisi yarattığı söylenebilir. Karşı şüphe yaratımı da sivil itaatsizlik ve KCK tutuklamaları düşünüldüğünde AKP'nin icraatlarını sorgulama gerekliliği ve yurttaşlara siyasi iradelerini hatırlatma ekseninde belli bir ölçüde etkili olmuştur. BDP'nin sosyal medya uygulamalarında, özellikle Facebook'ta seçmenle daha karşılıklı bir ilişkinin kurulduğunu, parti-seçmen/yurttaş arasında oluşan bir dinamizmi görmek kısmen mümkündür. BDP'nin sosyal medya hesaplarında genel olarak samimi bir üslup ve konuşma dilinin kullanılması tercih edilmektedir.

Genel seçimin yapıldığı 12 Haziran 2011 tarihinde tüm partilerin incelenen hesaplardan attığı tweet sayıları Şekil 4'de yer almaktadır. 12 Haziran'da Twitter'ı en yoğun kullanan parti, 130 tweet ile AKP olmuştur. Bu sonuçta, AKP'nin seçimleri kazanan parti olmasının da etkisi bulunmaktadır. AKP'yi 119 tweet ile bağımsız adaylar izlemiştir. Diğer grupların seçim günü gönderdikleri tweet sayıları ise MHP'de 26, EDÖB'de 21, CHP'de 12'dir. EDÖB'ün seçim günü bu

mecrayı özellikle açılan sandıklardan haber verme işlevi için kullandığını, oysa AKP'li partililerin hesaplarında genel olarak tebrik, kutlama veya partinin genel sloganlarının paylaşıldığını bu noktada belirtelim.

Şekil 7. 12 Haziran 2011 günü incelenen parti hesaplarına ait Tweet Sayıları

Örneğin, Ertuğrul Kürkçü ise sandık başından attığı tweetlerle seçmenle etkileşimini sıcak tutmuş, adeta sandıkların açılması sırasında gazetecilik yaparak gelişmeleri duyurmuştur. Kürkçü seçim zaferini de ilk olarak Twitter arayüzünde duyurmuştur.

Şekil 8. Ertuğrul Kürkçü'nün 12 Haziran Tarihli Tweeti

Özetle, BDP sosyal medya ortamlarını özellikle kendi gündemini yaratmak ve yaymak için kullanmaktadır denilebilir. Sosyal medya ortamları özellikle ana akım medya endüstrisi ve yapılanması içerisinde kendine yeterince ve eksiltilmemiş bir temsil olanağı bulamayan BDP için önemli bir kamusal duyuru, yayılım ve etkileşim olanağı sunmaktadır. Yeni medya ortamları BDP için çeşitli olanakları beraberinde getirmekte ve geleneksel kanalların sınırlılıklarını ortadan kaldırmak-

tadır. BDP'nin sosyal medya kullanım pratikleri açısından üç temel saptama yapabiliriz: Twitter hesapları daha bireyselleşmiş bir kullanım olanağı sunarken, Facebook partinin kendi ideolojisini yaymak, örgütlenmek ve kitleyi mobilize etmek için diğer partilere göre daha etkileşimli bir şekilde kullanılmaktadır. BDP'nin Facebook sayfası, partililerin Twitter hesaplarına göre daha fazla kurumsal nitelik taşımaktadır. Ancak, her halükarda her iki sosyal medya aracı da, BDP için alternatif medya özelliği ve işlevi taşımaktadır. Bu noktada sorun "herkesin kendi duvarının olması" durumudur. Çünkü, demokrasinin gelişmesi ve sağlıklı bir şekilde tecrübe edilmesi duvarların ayırıcılığı ve benzerleri biraraya getiriciliği ile değil, farklı ideolojik görüşlere ve siyasal söylemlere sahip yurttaşların birbirlerinin duvarında tartışma etiğine uygun müzakere edebilmeleri ile olanaklıdır. Bu nedenle BDP'nin ve Kürt siyasi hareketinin sosyal medya ortamları kullanımında bundan sonraki stratejisi "duvarın" sınırlarını aşmak ve Kürt siyasi hareketini, ülkenin demokratikleşmesi zemininde "Türk-Sünni tikelliği" temeline kurgulanan hegemonya projesine karşı her türlü eşitlik, evrensel insan hakları talebi ve katılımcı yurttaşlık talebiyle buluşturmak olmalıdır. Ancak hiç kuşkusuz, sosyal medya ortamlarında farklı ideolojilerin ve aidiyetlerin karşılaşması tüm siyasi söylemler ve partiler için elzemdir. Herkesin sadece kendi duvarında kendisiyle sınırlı kalması veyahut kendinden farklı kimliklere yönelik kızgınlık, küçümseme, kin ve hakaret içeren nefret söylemi üretmesi müzakereci bir anlayışa ve çoğulculuğa temellenen demokrasi inşası ile katılımcı yurttaş olanağı için kaygı verici bir durumdur.

Son Not:

Yazarlar proje ekibini oluşturmaktadır ve tüm yazarların katkısı eşittir.

Doç. Dr. Günseli BAYRAKTUTAN, Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Prof. Dr. Mutlu BİNARK, Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Tuğrul ÇOMU, Bozok Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Gözde İSLAMOĞLU, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi.

Burak DOĞU, İzmir Ekonomi Üniversitesi İletişim Fakültesi

Yard. Doç. Dr. Aslı Telli AYDEMİR, İstanbul Şehir Üniversitesi İletişim Fakültesi.

KAYNAKÇA

- AYGÜL, E. (2013). *Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BİNARK, M., LÖKER, K. (2011). *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*. Ankara: STGM.
- BREESE, E. B. (2011). Mapping the Variety of Public Spheres, *Communication Theory*, 21, 130-149.
- ÇAKIR, R. (2011). *12 Eylül'den 12 Haziran'a Siyasi Partiler: Barış ve Demokrasi Partisi*, SETA Vakfı Analiz Raporu.
- ÇARKOĞLU, A. (2012). *2002, 2007 ve 2011 Genel Seçim Kampanyaları Süresince Ulusal Basında Yer Alan Siyasi Haberlerin Karşılaştırmalı Analizi*. Ankara: Tübitak SOBAG Projesi
- DUMAN, M. Z. (2012). *Kürt Siyasetinde Paradigmal Değişim*, *Sosyoloji Dergisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 26, 91- 115.
- DURNA, T., KUBİLAY, Ç. (2010). *Söylem Kuramları ve Eleştirel Söylem Çözümlemeleri*, Durna (Ed.), *Medyadan Söylemler* (ss. 47-84). İstanbul: Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.
- GÜNEŞ, C. (2013). *Türkiye'de Kürt Ulusal Hareketi: Direnişin Söylemi*. Ankara: Dipnot.
- IRAK, D., YAZICIOĞLU, O. (2012). *Türkiye ve Sosyal Medya*. İstanbul: Okuyanay Yayınları.
- İNAL, A. (1996). *Haberi Okumak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- İNCEOĞLU, Y. G., ÇOMAK N. A. (2009). *Metin Çözümlemeleri* (ss. 19-82). Teun A Van Dijk. İnceoğlu ve Çomak (Ed.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- KEYMAN, F. (2013). Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek: Güvenlik İkilemi ve Demokratik Çözüm Olasılığı. Keyman (Ed.), *Türkiye'nin Yeniden İnşası-Modernleşme, Demokratikleşme, Kimlik* (ss. 125-147). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- MEYER, M. (2011). *Between Theory, Method, And Politics: Positioning Of The Approaches To CDA*. Wodak ve Meyer (Ed.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- MURTI, D. C. W. (2013). *Keyboard Action End up Political Party: Understanding the Intertwining Relations of Social Media Activism, Citizenship, and the Dynamics of Democracy in Indonesia*, *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 3 (2).
- ÖZER, Ö. (2009). *Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- RAWLS, J. (2001). *Sivil İtaatsizliğin Tanımı ve Haklılığı*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.